

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
„Донбаський державний педагогічний університет”

Кафедра естетики, історії та культури

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕТИКА І ЕСТЕТИКА

підготовки бакалавра
(назва освітньо-кваліфікаційного рівня)

напряму 6.010102 „Початкова освіта”
(шифр і назва напряму)

Спеціалізація – „Англійська мова”, „Інформатика”, „Музика”,
„Хореографія”

Факультет підготовки вчителів початкових класів

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО КАФЕДРОЮ ЕСТЕТИКИ, ІСТОРІЇ ТА
КУЛЬТУРИ ДДПУ

УКЛАДАЧ ПРОГРАМИ:

Воронова Н. С. – кандидат філософських наук, доцент кафедри естетики,
історії та культури

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Шалашна Н. М – кандидат історичних наук, доцент

Решетова І. А. – кандидат педагогічних наук

Обговорено та рекомендовано до видання
науково-методичною радою
Державного вищого навчального закладу
„Донбаський державний педагогічний університет”

„24” березня 2015 р.

Протокол № 1

ВСТУП

Навчальна програма вивчення дисципліни „Етика. Естетика” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів напряму 6.010102 Початкова освіта.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є сутність та особливості галузі культурології, етики та естетики, яка охоплює систему різноманітних форм національного життя, серед яких – моральні, естетичні, мистецтвознавчі, побутові, ідеологічні, державно-правові, релігійні чинники. Вони забезпечують збереження й відтворення економічного та морально-духовного потенціалу нації, формують почуття національної свідомості, інтегрують культуру нації у культуру особистості.

Міждисциплінарні зв'язки курсу: „Етика. Естетика” для студентів педагогічного ВНЗ змістовно зіставляється з циклом дисциплін соціогуманітарного циклу: „Історія української культури”, „Філософія”, „Релігієзнавство”, „Історія України”, „Психологія”, „Соціологія”, „Політологія”.

Програма навчальної дисципліни містить **2 змістових модулів:**

Змістовий модуль 1. Естетика

Змістовий модуль 2. Етика

1. Мета й завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни „Етика. Естетика” є реалізація сучасної концепції освіти студентів вищих навчальних закладів України, основою якої є ґрунтовна історико-філософська підготовка у поєднанні з орієнтацією на світоглядно-філософські проблеми сьогодення.

Метою курсу є ознайомлення з науками етика та естетика та сучасним станом української культури, як інтегральних культурологічних дисципліни, досягти яких можливо з огляду на те, що складові частини курсу органічно поєднують в собі як історичні аспекти морально-естетичних проблем, так і

окремі специфічні галузі та напрямки, зокрема, мистецтво, науку, освіту, релігію тощо.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни „Етика. Естетика” спрямований на вивчення здобутків матеріальної та духовної культури від витоків до сьогодення, можливостей запозичення культурних цінностей інших народів, порівняльного аналізу ролі і місця культури в контексті світових та європейських культуротворчих процесів.

Специфічною особливістю курсу є його значний виховний потенціал, що дає можливість реалізувати в навчально-виховному процесі низку важливих завдань, зокрема таких, як виховання національної свідомості, громадянських якостей української молоді, становлення професійного мислення.

Важливим завданням курсу є також формування та розвитку високої внутрішньої культури його слухачів на основі вивчення досягнень і закономірностей розвитку культури.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні

знати:

- концептуальні засади етики та естетики;
- місце етики та естетики в сучасному світі та Європі;
- головні напрями розвитку духовної культури України;
- історію становлення та розвитку окремих галузей культури, театру, музики, образотворчого мистецтва, архітектури
- міжкультурні зв'язки України з країнами Європи та світу;
- проблеми та перспективи розвитку етики та естетики в сучасному цивілізаційному процесі.

уміти:

- збирати, систематизувати інформацію, здійснювати порівняльний аналіз та використовувати її у практичній діяльності;

- аналізувати на основі наукової методології суспільствознавчих дисциплін багатий фактичний матеріал із етики та естетики;
- визначати можливості культурних запозичень відповідно до національних інтересів України;
- чітко окреслювати предмет і завдання етики та естетики відповідно до інших соціально-гуманітарних наук.

На вивчення навчальної дисципліни відведено 108 годин / 3 кредити ECTS

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Естетика

Естетика як наука. Вступ. Предмет та завдання курсу. Фактори, що серйозно вплинули на формування естетики. Наукова періодизація й характеристика основних періодів естетичної науки.

Становлення естетики. Давньогрецька естетика: піфагорійці: пропорція і міра, гармонія космосу, етос музики, очищення засобами музики; принцип „золотого перетину”; Сократ-естетик: відтворюючі мистецтва, ідеалізація в мистецтві, духовна краса; Платон: поняття прекрасного, прекрасне – мудрість – блага, ідея прекрасного; Аристотель; поняття мистецтва, класифікація мистецтва, поняття наслідування в мистецтві, очищення засобами мистецтва, мета мистецтва.

Країни Сходу: Індія: трактат „Натя-Шастра”, дхвана; Китай: вчення Конфуція, Сюнь-цзи. Арабомусульманська естетика: вплив ісламу на становлення мистецтв. Естетика Візантії: походження Візантії; особливості візантійської естетики; основні поняття візантійської естетики.

Чому естетика від’єдналася в окрему науку? Еволюція поглядів на сутність „естетичного”. Баумгартен, Кант, Гегель, марксистська філософія. Міжпредметні зв’язки.

Категорії естетики. Поняття категорій. Категорія „прекрасне”: Античність – Гомер, Сократ, Платон, Аристотель; Середньовіччя – загальний

огляд, Августин, Бонавентура, Фома Аквінський; Відродження – Леонардо да Вінчі, Фіренцуола, Леон-Батіста Альберті, Альбрехт Дюрер; Новий час – О. Баумгартен; естетика в дусі німецької класичної філософії – Кант, Шіллер, Шеллінг, Гегель; XIX – XXI століття.

Категорія „потворне”: давньогрецька естетика - кініки, Аристотель; Середньовіччя - християнська релігія; Відродження, класицисти, просвітителі, романтики, реалізм, натуралізм.

Категорії „гармонія” і „міра”: міфологія, Гомер, піфагорійці, Філолай, Геракліт, Сократ, Платон, Аристотель, божественне розуміння гармонії у Ф. Аквінського, споріднені поняття Гегеля, сучасне розуміння поняття „гармонії”.

Категорії „піднесене”, „героїчне” та „низьке”. Етимологія понять, воскресіння „піднесеного”, новий підхід Канта, соціологічний аналіз Д. Віко, вплив доби Середньовіччя на героїчний ідеал романтиків, „білокура бестія” – героїчний ідеал Ф. Ніцше, характеристика категорії „низьке”.

„Трагічне” і „комічне”. Драматичне мистецтво Давньої Греції, характеристика драми, дія трагедії та комедії, трансформація „трагічного” у Мігеля де Унамуно в книзі „Трагічне відчуття життя у людей і народів”, почуття гумору, ступені вираження комічного.

Естетична свідомість та процес її формування. Естетична свідомість в системі форм суспільної свідомості (моральної, релігійної, політичної, економічної). Об’єктивні та суб’єктивні фактори формування естетичної свідомості. Структура естетичної свідомості.

Естетичні потреби, їх залежність від конкретно-історичних умов кожної епохи. Виховання естетичних потреб і вдосконалення людини. Естетичне почуття. Асоціативний характер естетичних почуттів. Роль естетичного почуття в формуванні образу.

Естетичне відношення як основне поняття естетики, що об’єднує в собі значення інших понять і термінів. Місце естетичних відносин в системі суспільних відносин.

Естетична оцінка – специфічне судження про явища. Єдність суб'єктивного та об'єктивного в естетичній оцінці. Естетичний смак як здібність судження про естетичні цінності, як збудник творчості, естетичної діяльності. Естетичний ідеал як уява про досконалість. Загальнолюдське і народне в естетичному ідеалі. Естетичні погляди і теорії як продукт свідомої діяльності професіоналів-естетиків, як форма систематизованого знання.

Естетична діяльність та її форми. Умови виникнення естетичної діяльності. Співвідношення художньої та естетичної діяльності. Сфери прояву естетичної діяльності, її види. Матеріальне виробництво – основа виникнення та розвитку естетичної діяльності. Ремесло та мистецтво – відмінність утилітарно-практичної та естетичної цінності. Дизайн як технічна естетика. Художня творчість як особливий вид естетичної діяльності. Народна творчість як прояв естетичної діяльності людей різних національностей, що знаходить втілення у народних ремеслах, художніх промислах, фольклорі. Естетичний зміст наукової діяльності, фізкультурно-спортивної. Природа як об'єкт естетичної діяльності.

Західноєвропейська естетика ХХ століття: теоретичні пошуки. Характеристика поняття „сучасна західна естетика”. Естетичні школи позитивістської, мистецтвознавчої та філософської орієнтації.

Неотомістська естетична концепція, її теологічний характер. Відношення ідеологів католицизму до сучасного традиційного та авангардного мистецтва.

Інтуїтивістські концепції особливого стану душі. Співвідношення раціоналізму та ірраціоналізму в творчості. Естетика як філософія інтуїції.

Вчення З. Фрейда про позасвідоме, творчий акт як сублимація інстинктів. Мистецтво як гра – Е. Фромм.

Екзистенціалістські концепції та їх вплив на художню інтелігенцію Заходу. Естетичні погляди Ясперса, Хайдеггера, Сартра, Камю.

Естетика спілкування в педагогічній діяльності. Естетика – етика педагога. Естетичне спілкування як педагогічна задача. Естетичний педагог у

системі виховання. Мистецтво й наука як засіб спілкування. Педагог – природа – учень. Культурні форми спілкування (слово, зовнішність). Естетика спілкування (інтелігентність, любов). Педагогічна діяльність в двох планах: план науково-художній і суб'єктивно-естетичний план. Науково-художній план: володіння предметом і методика його викладання. Суб'єктивно-естетичний план: особистісні якості педагога, його зовнішня і внутрішня культура, гуманістична спрямованість наукових знань. Комунікативна функція педагогічної діяльності. Позитивне спілкування – це спілкування, що сприяє розвитку естетичних відносин. Естетична значимість педагогічної діяльності. Сучасність має можливість використовувати величезний досвід історії для виховання красою, якщо знайти належний підхід, який буде ефективним. Тільки при системному розвитку за допомогою краси можна досягти естетичного спілкування в педагогічній діяльності. Продуктивна розумова діяльність залежить не тільки від розуму, пам'яті, інтелекту, а прямо і безпосередньо пов'язана з прекрасним та почуттєвою сферою людини. Заглиблення в естетику спілкування примушує мислити, рухає думку, спонукає до творчості й фантазування. Концепція „естетичного світу педагога” А.Федя.

Змістовий модуль 2. Етика

Мораль як соціальний феномен. Мораль і проблема її соціальної детермінації. Моральні антиномії О.Г.Дробницького. Мораль як спосіб регулювання суспільних відносин і поведінки людини. Проблема походження і природи моралі. Релігійна етика. Натуралістична етика. Соціально-історична етика. Ідея соціального договору. Мораль в первісному суспільстві. Умови виникнення моралі. Мораль і звичай. Відмінності між звичаєм і мораллю. Принцип звичаю. Принцип моралі. Мораль та інституційна регуляція. Мораль і право. Спільне і відмінне між правом і мораллю. Моральний вчинок. „Простір безкарності” Е.Ю. Соловйова. Альтернативні погляди на право втручання право в приватне життя

громадян.

Загальна структура моралі та її основні елементи. Варіант можливого структурування моралі. Основні елементи моралі. Загальні блоки проблем моральної свідомості, моральної діяльності та моральних відносин. Моральна практика: моральна діяльність і моральні відносини. Структура морального вчинку. Аргументація морального вибору. Самооцінка власних дій. „Чиста” моральна діяльність. Моральний вигляд. Санкція як обов’язків елемент моральних відносин. Взаємопроникаючий зміст системи моралі. Мораль як суб’єкт-об’єктна взаємодія. Опис моралі О. Г. Дробницького.

Поняття і структура моральної свідомості. Зміст моральної свідомості. Характеристика моральної свідомості. Моральна позиція. Логіка моральної свідомості. Громадська думка. Структура моральної свідомості. Норма як елемент моральної свідомості. Моральний кодекс. Принципи моральної свідомості. „Пролетарський гуманізм”. Соціокультурні елементи моралі. Від дитинства до зрілості. „Матерналізм” як особливий тип відносин. „Матерналізм” як відношення безкорисливої та самовідданої турботи. Соціокультурний стандарт материнських відносин. Жіноча і чоловіча мораль. Мораль схильності і мораль закону І. Канта. Чеснота людинолюбства і чеснота справедливості А. Шопенгауера. Етика любові та етика обов’язку А.С. Байера. „Інфанталізм” як специфічний феномен безпосередності і безумовності, що відіграють відносини дитини до дорослого, у першу чергу, до батьків, до матері. Дитинство у світлі ідеалу „інфанталізму”. Самотність. Сексуальна революція 60 – 70 років ХХ століття.

3. Рекомендована література

Базова

1. Бычков В. В. Эстетика / В. В. Бычков. – М. : Гардарики, 2002. – 556 с.
2. Естетика : Підручник / Л. Т. Левчук, Д. Ю. Кучерюк, В. І. Панченко; За заг. ред. Л. Т. Левчук. – К. : Вища шк., 2006.

3. Зеленкова И. Л. Основы этики : Учебное пособие. – Мн. : ТетраСистемс, 1998. – 496 с.
4. Золотухина-Аболина Е. В. Курс лекций по этике : – Ростов н/Д. : «Феникс», 1999, – 384 с.
5. Кондрашов В. А., Чичина Е. А. Этика. Эстетика. – Ростов н/Д : Изд-во «Феникс», 2004. – 512 с.
6. Крвавич Д. П., Овсійчук В. А., Черепанова С. О. Українське мистецтво : Навч. Посібник : У 3 ч. / Передмова проф.. В. Скотного. – Ч. 1. – Львів : Світ, 2003. – 256 с. + 16 вкл. Іл.
7. Крвавич Д. П., Овсійчук В. А., Черепанова С. О. Українське мистецтво : Навч. Посібник : У 3 ч. / Передмова проф.. С. Павлюка. – Ч. 2. – Львів : Світ, 2004. – 268 с. + 80 вкл. Іл.
8. Крвавич Д. П., Овсійчук В. А., Черепанова С. О. Українське мистецтво : Навч. Посібник : У 3 ч. / – Ч. 3. – Львів : Світ, 2005. – 268 с. + 80 вкл. Іл.
9. Культурологія : теорія та історія культури. Навч. посіб. Видання 2-ге, перероб. Та дол.. / За ред. І. І. Тюрменко. – Київ : Центр навчальної літератури, 2005. – 368 с.
10. Левчук Л. Т. Західноєвропейська естетика ХХ століття : Навч. посібник. – Либідь, 1997. – 224 с.
11. Малахов В. А. Етика : Курс лекцій : Навч. посібник. – 3-тє вид. – К. : Либідь, 2001. – 384 с.
12. Сморгж Л. О. Естетика : Підручник. – К. : Вища школа, 2005. – 334 с.
13. Эстетика : Учеб. пособие для вузов / Под ред. А. А. Радугин. – М. : Центр, 2000. – 240 с.

Додаткові рекомендовані джерела

1. Адорно Теодор. Теорія естетики / Пер. з нім. П.Тарашук. – К. : Видавництво Соломії Павличко „Основи”, 2002. – 518 с.

2. Актуальні проблеми гуманітарних наук. збірник наукових праць. – Слов'янськ : СДПУ, 2004. – 66 с.
3. Антична культура : довідник. – К., 1993
4. Античная культура. Литература, театр, искусство, философия, наука / Под ред. Ярхо. – М., 1995
5. Апресян Р.Г. Идея морали и базовые нормативно-этические программы. – М., 1995. – 353 с.
6. Арнольд А. И. Введение в культурологию. М., 1994.
7. Бергсон А. Творческая эволюция / А. Бергсон ; [Пер. с франц. – Жуковский]. – М. : Кучково поле, 2006. – 384 с.
8. Бровко М. М. Культурно–історичні трансформації художнього образу / М. М. Бровко // Актуальні філософські та культурологічні проблеми сучасності : Зб. наук. пр. – Вип. 23. – К. : Вид. центр КНЛУ, 2009. – С. 243–255.
9. Воеводин А. П. Парадоксы рационального в искусстве (статья вторая) / А. П. Воеводин // Філософські дослідження. Збірник наукових праць Східноукраїнського національного університету імені В. Даля. – Випуск 4. – Луганськ, 2003. – С. 195–203.
10. Воеводин А. П. Регулятивная функция эстетического / А. П. Воеводин // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв. – 2004. – Вип. 4. – С. 5–10.
11. Воеводін О. П. Естетичний образ і особливості естетичної свідомості / О. П. Воеводін // Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури : Випуски IV–V : Зб. наук. Праць : У 2-х частинах. Частина I. – К., 2000. – С. 3–10.
12. Воеводіна Л. П. Поняття музичного сприйняття в історії європейської музично-естетичної думки / Л. П. Воеводіна // Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури : Випуски IV–V : Зб. наук. Праць : У 2-х частинах. Частина I. – К., 2000. – С. 184–192.

13. Воронова Н. С. Механізм народження образу в системі сприйняття музичного твору і його значення / Н. С. Воронова // Актуальні філософські та культурологічні проблеми сучасності. Збірник наукових праць / Зб. наук. праць, випуск 16 / Відп. ред. : М. М. Бровко, О. Г. Шутов. – К. : Віпол, 2005, – С. 64–70.

14. Воронова Н. С. Раціоналізм музичного універсуму / Н. С. Воронова // Схід. Випуск 4 / Гол. ред. В. Білецький. – Донецьк : Укр. культурологічний центр, 2006, – С. 88–92.

15. Воронова Н. С. Універсальна складова естетичного виміру національної музики / Н. С. Воронова // Мультиверсум. Філософський альманах : Зб. наук. праць / Гол. ред. В. В. Лях. – Випуск 2 (90). – Київ, 2010, – С. 182–192.

16. Гадамер Ганс-Георг. Герменевтика і поетика / Вибрані твори / Пер. з нім. – К. : Юніверс, 2001. – 288 с.

17. Горелов А. А. Культурология. М., 2001.

18. Делез Ж. Имманентность : Жизнь... / Ж. Делез. [Электронный ресурс] Режим доступа : <http://www.phylosophy.allru.net/original/2008/2008.pdf>.

19. Забужко О. Філософія української ідеї та європейський контекст: франківський період. – К.: Факт, 2009. – 156 с.

20. Зализняк А. Заметки о словах: общение, отношение, чувства, эмоции / А. Зализняк, И. Левонтина, А. Шмелев // Ключевые идеи русской языковой картины мира. – М., 2005. – С. 286–288.

21. Записки з голосу : Вип 1. Історія історії і історія особистості / СДПУ; каф. естетики, історії та культури. – Слов'янськ, 2008. – 36 с.

22. Записки з голосу : Вип. 2 – 3. – Слов'янськ : СДПУ; каф. естетики, історії та культури, 2011. – 65 с.

23. Исаев В. Человек в пространстве цивилизации и культуры / В. Исаев. – Луганск : Світлиця, 2003. – 187 с.

24. История эстетической мысли. В 6-ти т. Т. 1. Древний мир. Средние века в Европе / Ин-т философии АН СССР ; Сектор эстетики. – М. : Искусство, 1982.

25. Капичина Е. А. Музыка как поле эстетико–культурного общения / Е. А. Капичина // Філософські дослідження. Зб. наук. пр. Східноукраїнського ун-ту ім. В. Даля. – Вип. 3. – Луганськ, 2002. – С. 218–226.

26. Капичина Е. А. Проблема понимания в контексте эстетико–герменевтического анализа / Е. А. Капичина // Філософські дослідження. Зб. наук. пр. Східноукраїнського ун-ту ім. В. Даля. – Вип. 4. – Луганськ, 2003. – С. 203–212.

27. Капічіна О. О. Музичний естезис в контексті концепції діалогу культур : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філос. наук спец. 09.00.08 / Олена Олексіївна Капічіна. Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля. – Луганськ, 2003. – 16 с.

28. Кармин А. С. Основы культурологии. Морфология культуры. СПб., 1997.

29. Карпушина С., Карпушин В. История мировой культуры. М., 1998.

30. Крымский С. Универсалии украинской культуры / С. Крымский // День. – № 83. – 17 травня 2003 р.

31. Лангер С. Философия в новом ключе: Исследование символики ума, ритуала и искусства / С. Лангер ; [Пер. с англ. С. П. Евтушенко. Общ. ред. и послесл. В.П. Шестакова]. – М. : Республика, 2000. – 287 с.

32. Лекции по истории эстетики. В 2-х т. Т. 1. / ред. проф. М. С. Кагана. – Ленинград : Изд. Ленинград. Ун-та, 1973. – 206 с.

33. Лекции по истории эстетики. В 2-х т. Т. 2. / ред. проф. М. С. Кагана. – Ленинград : Изд. Ленинград. Ун-та, 1974. – 200 с.

34. Лосев А.Ф. Эстетика Возрождения. Исторический смысл эстетики Возрождения / Сост. А. А. Тахо-Годи. – М. : Мысль, 1998.

35. Лосев А. Ф., Шестаков В. П. История эстетических категорий. – М. : Искусство, 1965.

36. Ницше Ф. Рождение трагедии из духа музыки. Предисловие к Рихарду Вагнеру / Ф. Ницше. – СПб : Азбука, 2000. – 231 с.

37. Ницше Ф. Рождение трагедии, или Эллинство и пессимизм. Так говорил Заратустра. Казус Вагнер. Сумерки идолов, или Как философствуют молотом. Антихрист. Ессе Номо : Сб. / Ф. Ницше. – М. : НФ „Пушкинская библиотека” ООО „Издательство АСТ”, 2004. – 758 с.

38. Попович М. Нарис історії культури України. – К., 1998.

39. Разумов В. И. Имманентный локус бытия. Вопрошания бытия – конститутив человеческого / В. И. Разумов, И. А. Кребель // Антропологические конфигурации современной философии : Материалы научной конференции 3–4 декабря, 2004 года. – М. : Современные тетради, 2004. – 255 с.

40. Российская Академия Наук. Институт философии. МОРАЛЬ И РАЦИОНАЛЬНОСТЬ. Редколлегия : доктора философских наук Р. Г. Апресян, А. А. Гусейнов, Л. В. Максимов. – Москва, 1995.

41. Рябініна О. В. Музична подія як естетичний феномен : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. філос. наук спец. 09.00.08 / Олена Володимирівна Рябініна ; Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля. – Луганськ, 2005. – 36 с.

42. Самосознание европейской культуры XX века. – М., 1991.

43. Словарь по этике / Под ред. И.С. Кона. – 4-е изд. – М. : Политиздат, 1981. – 430 с.

44. Суханцева В. К. Музыка как мир человека (от идеи Вселенной к философии музыки) / В. В. Суханцева. – К. : Факт, 2000. – 176 с.

45. Татаркевич В. Античная эстетика. Пер. с польск. Пердисл. А. Сикоры. М., „Искусство”, 1977.

46. Уланова С. І. Українська традиційна культура : історична доля та сучасні трансформації фольклорних традицій / С. І. Уланова // Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури. – Зб. наук. пр. – Вип. XX. – К. : Міленіум, 2008. – С. 98–103.

47. Уланова С. І. Повернення в культурний простір : нотатки з стратегії виховання особистості / С. І. Уланова // *Культура і сучасність*. Альманах. № 1. – К. : Міленіум, 2008. – С. 5–10.
48. Федь А. И душа с душою говорит : Эстетика общения. – Донецк : Лебедь, 1996. – 239 с.
49. Федь А., Федь І. Свобода вибору в системі соціальної несвободи. – „Донеччина”, січень, 2007.
50. Федь А. М. Бібліографічний покажчик. – Донецьк : НТШ, 2005. – 12 с.
51. Федь А. М. Естетичний світ педагога : Монографія. – Слов’янськ : Канцлер, 2005. – 300 с.
52. Федь А. М. Кіноповість та два Есеї // Слов’янськ : Кардинал, 2001. – 132 с.
53. Федь А. М. Нагальні проблеми релігійного, літературного та історичного дискурсу // Федь А. М. На шляхах велелюдних. – Слов’янськ : Канцлер, 2008. С. 185–188.
54. Федь А. М. Над рідною хатою гойдався шуліка... – Слов’янськ : Видавець Моторін Б. І., 2010. – 152 с.
55. Федь А. М. Про творчість і красу // Федь А. М. На шляхах велелюдних. – Слов’янськ : Канцлер, 2008. С. 190–193.
56. Федь А. М. Реальні та метафізичні світи пана Сірого : Філософський роман. – Слов’янськ : Видавець Моторін Б. І., 2010. – 284 с.
57. Федь А. М. Художній текст як вектор альтернативного мислення // *Записки з голосу* : Вип. 2–3. – Слов’янськ : СДПУ ; каф. естетики, історії та культури, 2011. – С. 5–7.
58. Федь А. М. Эстетика поведения и быта школьников.– К., Радянська школа, 1981. – 143 с.
59. Федь А. М. Эстетическое воспитание на уроках по основам наук. – К. : Рад. школа, 1984. – 240 с.

60. Федь В. А. Культуротворче буття : Монографія. – Слов'янськ : Печатный двор, 2009. – 288 с.
61. Федь І. А. Важливі чинники людської духовності / І. А. Федь // Філософські дослідження. – Зб. наук. пр. – Вип. 6. – Луганськ : СНУ ім. В. Даля, 2005. – С. 26–33.
62. Федь І. А. Іконічна інтенція героїчного : Монографія. – Слов'янськ : Канцлер, 2004. – 204 с.
63. Федь І. А. Творчість і здоров'я. – Слов'янськ : Кардинал, 2002. – 124 с.
64. Флоренский П. А. Христианство и культура / П. А. Флоренский. – М. : Фолио, 2001. – 664 с.
65. Холопов Ю. Н. Новые парадигмы музыкальной эстетики XX века / Ю. Н. Холопов; [Подготовка текста : В. Ценова, полная версия статьи : С. Лебедев], 2003. – С. 13–30.
66. Холопова В. Два типа музыкальных эмоций: конкретно-тематические и общединамические / В. Холопова // Семантика музыкального языка: Материалы научной конференции 29–31 марта 2005. Вып. 3. М., 2006. – С. 14–23.
67. Холопова В. Конкретно-тематические и общединамические музыкальные эмоции / В. Холопова // С. Рахманинов : на переломе столетий. Вып. 2. – Харьков, 2005. – С. 8–12.
68. Холопова В. Н. В начале было сердце : феномен Владимира Спивакова / В. Н. Холопова // Музыкальная академия, № 2, – 2004. – С. 115–122.
69. Шевнюк О. Л. Українська та зарубіжна культура : Навч. посібник. – 2-ге вид, випр.. – К. : Знання-Прес, 2003. – 277 с.
70. Шпенглер О. Закат Европы. – М., 1992.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Залік – 2 семестр

5. Засоби діагностики успішності навчання

- 1) опитування;
- 2) самостійні роботи з теми;
- 3) контрольні роботи за змістовими модулями 1-3;
- 4) реферати;
- 5) ІНДЗ;
- б) ректорські контрольні роботи.